

ELS CURSOS NATURALISTES DE LA INSTITUCIÓ

PROGRAMA 2005 - 2006

Presentació

Benvolguts amics i amigues del programa de cursos naturalistes de la Institució Catalana d'Història Natural (ICHN), aquest any hem aconseguit posar en solfa un conjunt de propostes ben variades i engrescadores: des de l'ós dels Pirineus i la flora d'alta muntanya fins a tècniques de SIG, passant pels sistemes naturals del nord-oest de l'illa de Sardenya. A més, tindrem cursos sobre grups més clàssics com els amfibis i els rèptils, les orquídiades (aquest any, del Montseny) i els odonats, i un curs sobre l'efecte reserva a les àrees marines protegides.

Com és costum des de l'any 1992, els cursos es fan el cap de setmana i s'organitzen en una petita part teòrica i la part principal pràctica o de camp. Hi ha cursos sobre la diversitat d'un grup d'organismes, d'altres sobre metodologies d'estudi o de gestió d'ecosistemes concrets i d'altres sobre la història natural d'àrees naturals protegides. Tots seran presentats, com és habitual, de manera entenedora i divulgativa per especialistes en les matèries respectives.

Llegiu les propostes i trieu les que més us agradin: n'hi ha per a tots els gustos!

Informació i inscripció

Per formalitzar la inscripció, cal pre-inscriure's, com a mínim, quinze dies abans de l'inici del curs, ja sigui per telèfon o bé personalment, a l'entitat indicada per a cada curs.

La ICHN disposa d'una assegurança que cobreix totes les seves activitats; per aquest motiu, en fer la preinscripció cal que doneu, també, el vostre DNI.

Un cop feta la preinscripció, cal fer l'ingrés de la matrícula al compte corrent 2013-0421-50-0200689502 de Caixa Catalunya, **a nom de la ICHN, on ha de constar el nom de l'alumne i el títol del curs.** En el termini màxim de tres dies a comptar de la preinscripció, s'ha de fer arribar el resguard de l'ingrés de la matrícula a l'entitat on es fa el curs, i s'ha de dirigir a la persona responsable de les inscripcions, ja sigui per fax, per correu o bé personalment. Altrament, la preinscripció quedarà anul·lada.

En el cas que una persona ja inscrita vulgui anul·lar la inscripció, només li serà retornat el 80 % de l'import, sempre que ho sol·liciti amb una antelació mínima de quinze dies respecte a l'inici del curs.

El nombre de places és limitat i depèn de cada curs. La reserva es farà per rigorós ordre d'inscripcions, d'acord

amb la data del resguard d'ingrés. Hi haurà una llista d'espera per cobrir baixes eventuais o anul·lacions de darrera hora.

La Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC) i la ICHN van signar un conveni de col·laboració pel qual els membres de la FEEC gaudiran del mateix descompte que els socis de la ICHN.

Organització i matrícula

Curs 1. La matrícula per a les persones que són sòcies de la ICHN i de la FEEC és de 58 €, i per a les que no ho són és de 82 €.

Curs 2. La matrícula per a les persones que són sòcies de la ICHN i de la FEEC és de 58 €, i per a les que no ho són és de 82 €.

El **curs 3** està organitzat conjuntament amb l'Ajuntament del Prat de Llobregat. La matrícula per a les persones que són sòcies de la ICHN i de la FEEC, per als habitants del Prat de Llobregat i per al professorat docent de les escoles del Prat és de 58 €, i per a la resta és de 82 €.

El **curs 4** està coorganitzat amb el Parc Nacional d'Aiguestortes i Estany de Sant Maurici. La matrícula per a les persones que són sòcies de la ICHN i de

Hi col·laboren:

Parc Nacional
d'Aigüestortes
i Estany de Sant Maurici

Centre de
Recerca
Ecològica i
Aplicacions
Forestals
CREAF

Parc Natural
de la Zona Volcànica
de la Garrotxa

Ajuntament del
Prat de Llobregat

Organització:

ICHN
Institució Catalana
d'Història Natural

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Carrer del Carme, 47
08001 Barcelona
Telèfon 933 248 582
Fax 932 701 180
A/e: ichn@iecat.net

A/I: <http://www.iecat.net/ichn>

la FEEC i per als habitants dels municipis de l'àmbit del Parc és de 58 €, i per a la resta és de 82 €.

Curs 5. La matrícula per a les persones que són sòcies de la ICHN i de la FEEC i per als habitants dels municipis del Montseny és de 58 €, i per a la resta és de 82 €.

Curs 6. La matrícula per a les persones que són sòcies de la ICHN, de la FEEC i de l'Associació NEREO és de 58 €, i per a la resta és de 82 €.

El **curs 7** està coorganitzat amb el Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa i el grup Oxygastra. La matrícula per a les persones que són sòcies de la ICHN, de la FEEC i del grup Oxygastra i per als habitants dels municipis de l'àmbit del Parc és de 58 €, i per a la resta és de 82 €.

Curs 8. La matrícula per a les persones que són sòcies de la ICHN i de la FEEC és de 58 €, i per a les que no ho són és de 82 €.

Altres informacions d'interès

El preu de la matrícula dels cursos inclou l'assistència a les sessions teòriques i pràctiques impartides pel professorat, la documentació, l'allotjament, l'esmorzar del diumenge i l'assegurança per accident o danys a

tercers. El transport i la resta d'àpats no hi són inclosos, però es poden reservar en el moment de fer la inscripció i pagar-los al principi del curs, o bé cadascú pot portar-se el menjar.

Les persones que no vulguin utilitzar l'allotjament tindran un descompte de 10 € en el preu de la matrícula.

Pel que fa al transport, ens convé saber si teniu places lliures al cotxe, si us en cal trobar o si veniu amb transport públic per poder planificar els desplaçaments durant el curs. Cal dur llençols o sac de dormir i roba adequada i de colors discrets per a les sortides de camp.

Crèdits de lliure elecció

Els alumnes de la Universitat de Girona tindran 0.5 crèdit per curs.

En el moment de tancar l'edició d'aquest programa queda per confirmar si els alumnes de les universitats Autònoma de Barcelona, Barcelona, Lleida i Vic podran obtenir crèdits en els cursos del segon semestre. Us n'informarem a través de la pàgina web i del *Notícies de la Institució*.

Calendari dels cursos

11 i 12 de febrer de 2006

El GPS i el SIG MiraMon: combinació de cartografia amb captura i descàrrega de dades de camp

29 i 30 d'abril de 2006

Sistemes naturals del Parc Natural Regional del Port del Comte (l'Alguer) i del Nord-Oest de la Sardènia

6 i 7 de maig de 2006

Els rèptils del delta del Llobregat

20 i 21 de maig de 2006

Biologia i conservació de l'ós bru (*Ursus arctos*)

3 i 4 de juny de 2006

Les orquídiades del Montseny

17 i 18 de juny de 2006

L'efecte reserva a les àrees marines protegides

1 i 2 de juliol de 2006

Els odonats de Catalunya

15 i 16 de juliol de 2006

El paisatge vegetal de l'alta muntanya andorrana

El GPS i el SIG MiraMon: combinació de cartografia amb captura i descàrrega de dades de camp

Dates

11 i 12 de febrer de 2006

Professorat

Lluís Pesquer i Eduardo Luque, Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals de la UAB.

Programa

Dissabte

10.30 - 13.30 h. Possibilitats del GPS i el SIG com a eines d'anàlisi ambiental. Fonaments del GPS: principis geodèsics; configuració dels satèl·lits; funcionament de l'aparell receptor; funcionalitats bàsiques de MiraMon.

13.30 - 14.30 h. Teoria. Visualització; consulta; edició; impressió.

14.30 - 15 h. Dinar.

16 - 19 h. Pràctiques amb MiraMon de les funcionalitats bàsiques. Càrrega del GPS i preparació de la sortida al camp.

Diumenge

10.30 - 13.30 h. Sortida de camp a Collserola. Navegació i seguiment de les dades carregades; captura de noves dades; connexió en temps real amb el portàtil.

13.30 - 15 h. Dinar.

16 - 19 h. Buidatge de dades postprocés; superposició de les dades capturades sobre cartografia de referència; impressió de qualitat.

Cal que porteu

Un aparell GPS, si en teniu.

Lloc de trobada

Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals. Facultat de Ciències, UAB; a les 10.30 h.

Informació i preinscripció

Secretaria de la ICHN: carrer del Carme, 47; 08001 Barcelona. De dilluns a divendres, de 12 a 14 h. Demaneu per Isabel Munujos. Tel.: 933 248 582; fax: 932 701 180; a/e: ichn@iecat.net.

Sistemes naturals del Parc Natural Regional del Port del Comte (l'Alguer) i del Nord-Oest de Sardenya

Dates

29 i 30 d'abril de 2006

Professorat

Antonio Torre, biòleg, president del Parc Natural Regional del Port del Comte, membre de la Junta Regional de la Comissió de Reserva de l'Àrea Marina Protegida del Cap de la Caça - Illa Plana, i Carles Sechi, secretari de l'Obra Cultural de l'Alguer.

Programa

Divendres

Al vespre, arribada a l'Alguer.

Dissabte

9.30 - 10.30 h. Presentació i sessió teòrica al Centre Cultural de l'Alguer.

10.30 - 18 h. Visita de camp al Parc Natural Regional del Port del Comte.

Diumenge

9.30 - 10.30 h. Sessió teòrica al Centre Cultural de l'Alguer.

10.30 - 18 h. Visita camp Nord Alguer, NO Sardenya.

Cal que porteu

Calçat adequat per caminar. Binocles i guies naturalistes. Dinar per menjar al camp.

Lloc de trobada

Divendres 28 d'abril, a la zona d'arribades de l'Aeroport de l'Alguer, a l'hora d'arribada del vol Girona-l'Alguer.

Informació i preinscripció

Secretaria de la ICHN: carrer del Carme, 47; 08001 Barcelona. De dilluns a divendres, de 12 a 14 h. Demaneu per Isabel Munujos. Tel.: 933 248 582; fax: 932 701 180; a/e: ichn@iecat.net.

Els rèptils del delta del Llobregat

Dates

6 i 7 de maig de 2006

Professorat

Marc Franch, Gustavo A. Llorente i Albert Montori, Departament de Biologia Animal de la UB.

Programa

Dissabte

9 - 12.30 h. Presentació del curs. Generalitats dels rèptils. Els rèptils ibèrics. Descripció, distribució i conservació dels rèptils del delta del Llobregat. 12.30 - 17 h. Sortida de camp pel Delta (recerca i identificació de rèptils). Dinar al camp.

Diumenge

9 - 14 h. Les tortugues aquàtiques del delta del Llobregat (*Mauremys leprosa* i *Trachemys scripta*). Característiques, distribució, ecologia i conservació. Sortida de camp per observar les tortugues als aiguamolls i canals del Delta. Identificació dels rèptils ibèrics. Caràcters de determinació. Mètodes d'estudi i mostreig. Recerques en curs.

Cal que porteu

Calçat adequat per a terreny irregular.

Lloc de trobada

Les Cases d'en Puig (el Prat de Llobregat), a les 9.30 h.

Informació i preinscripció

Les Cases d'en Puig: pl. Agricultura, 4; 08820 El Prat de Llobregat. Feiners i dissabtes, d'11 a 13 h i de 17 a 20.30 h; diumenges i festius, d'11 a 14 h. Tel.: 933 709 002; fax: 934 783 903; a/e: casesdenpuig@aj-elprat.es.

Biologia i conservació de l'ós bru (*Ursus arctos*)

Dates

20 i 21 de maig de 2006

Professorat

Santiago Palazón, Servei de Protecció de la Fauna, Flora i Animals de Companyia de la Direcció General del Medi Natural del DMAH.

Programa

Dissabte

10 - 14 h. Sessió teòrica. Els úrsids. Introducció general a les vuit espècies d'ós bru existents al món. 11 - 11.50 h. L'ós bru dels Pirineus: biologia, ecologia i problemàtica existent; morfologia i genètica; evolució de la distribució; dinàmica poblacional. 12 - 12.50 h. La població reintroduïda: situació actual; seguiment de la població; perspectives futures. 16 - 19 h. Rutes per diferents boscos, de preferent utilització per l'ós bru, de la Vall d'Aran, l'Alta Ribagorça i el Pallars Sobirà. S'intentarà trobar algun indici de la presència d'ós bru. Es visitarà un parany de pèls i s'instal·larà un parany fotogràfic per explicar els mètodes de seguiment de la població d'ós bru.

Diumenge

8 - 17 h. Sessió pràctica.

Cal que porteu

Roba i calçat adequats, binocles i màquina fotogràfica.

Lloc de trobada

Casa del Parc Nacional de Boí; carrer de les Graieres, 2, de Boí, a les 10 h.

Informació i preinscripció

Casa del Parc Nacional: carrer de les Graieres, 2; 25528 Boí. De dilluns a divendres, de 9 a 13 h i de 15.30 a 18.45 h. Demaneu per Josep Maria Rispa. Tel.: 973 696 189; fax: 973 696 154; a/e: jrispa@gencat.net.

Les orquídiades del Montseny

Dates

3 i 4 de juny de 2006

Professorat

Meritxell Maymó, botànica.

Programa

Dissabte

11 - 11.30 h. Presentació del curs.
11.30 - 13.30 h. Generalitats de les orquídiades del Montseny.
13.30 - 16 h. Dinar.
16 - 19.30 h. Sortida per la zona del Cafè.
19.30 h. Tornada.
20.30 h. Sopar.
22 - 23 h. Estat actual de l'estudi de les orquídiades. Explicació de l'estudi de les orquídiades del Montseny.

Diumenge

9 - 13.30 h. Visita de camp al pla de la Calma, des de Collformic fins a ca l'Agustí. Aplicació dels conceptes explicats i reconeixement de les orquídiades de les landes de la Calma.
13.30 - 15 h. Dinar.
15 - 18 h. Tornada cap a Collformic.
18 - 19 h. Resum i valoració del curs.

Cal que porteu

Botes, barret, crema solar, cantimplora, motxilla, ulleres de sol, capelina o cangur, etc. Per als qui els agradi la fotografia és aconsellable dur la càmera.

Lloc de trobada

Plaça del poble del Montseny, a les 10 h.

Informació i preinscripció

Secretaria de la ICHN: carrer del Carme, 47; 08001 Barcelona. De dilluns a divendres, de 12 a 14 h. Demaneu per Isabel Munujos. Tel.: 933 248 582; fax: 932 701 180; a/e: ichn@iecat.net.

L'efecte reserva a les àrees marines protegides

Dates

17 i 18 de juny de 2006

Professorat

Guillem Mas, director de la Reserva Marina de Ses Negres, i d'altres especialistes per confirmar.

Programa

Dissabte

9.30 - 10 h. Presentació del curs.
10 - 12 h. Característiques de les àrees marines protegides (AMP). Les AMP de la costa catalana. Creació i gestió d'una AMP. L'efecte reserva i les espècies indicadores.
12 h. Pausa.
12.30 - 13.30 h. Presentació d'estudis sobre l'efecte reserva en peixos i gasteròpodes a Ses Negres.
13.30 h. Dinar.
15.30 - 19.30 h. Sortida a la Reserva Marina de Ses Negres. Qui tingui títol d'immersió (amb assegurança al dia) realitzarà censos de peixos amb un equip autònom; qui no en tingui realitzarà censos de *Thais haemastoma* en apnea.

Diumenge

9.30 - 13.30 h. L'efecte reserva en altres AMP.
13.30 h. Dinar.
15 - 17 h. Anàlisi de les dades obtingudes durant la sessió de camp.
17 - 18 h. Valoració i cloenda del curs.

Cal que porteu

Es recomana de portar equip d'immersió o *snorkel*.

Lloc de trobada

Centre d'Estudis del Mar de Begur.
Mas d'en Pinc, s/n, de Begur, a les 9.30 h.

Informació i preinscripció

Centre d'Estudis del Mar de Begur. Mas d'en Pinc, s/n; 17255 Begur. De dilluns a divendres, de 9 a 14 h. Demaneu per Ester Navarro. Tel.: 972 624 146; a/e: nereo@nereo.org.

Els odonats de Catalunya

Dates

1 i 2 de juliol de 2006

Professorat

Ricardo Martín, Bernat Garrigós i Mike Lockwood, membres d'Oxygastra.

Programa

Dissabte

10.30 h. Presentació del curs.
11 - 12.30 h. Sessió introductòria. Biologia i ecologia dels odonats.
13 - 14.30 h. Sortida als estanys de Jordà.
14.30 h. Dinar.
16 - 17 h. Sortida als paratges de la Moixina.
17 - 18 h. Identificació de les espècies més comunes i singulars d'odonats de Catalunya.

Diumenge

10 - 11.30 h. Hàbitats d'interès per als odonats.
12 - 13.30 h. Sortida de camp al riu Fluvià.
13.30 h. Dinar.
15.30 - 17 h. Sortida de camp.
17 - 17.30 h. La conservació dels odonats a Catalunya.
17.30 - 18 h. Conclusions.

Cal que porteu

Indumentària habitual per fer treball de camp, caçapapallones, guia de libèl·lules, prismàtics i llibreta de camp.

Lloc de trobada

Can Jordà, Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa, a les 10.30 h.

Informació i preinscripció

Can Jordà, Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa: ctra. d'Olot a Santa Pau, 4; 17811 Santa Pau. De dilluns a divendres, de 8 a 15 h. Demaneu per Isabel Llamazares. Tel.: 972 264 666; fax: 972 265 567; a/e: willamazares@gencat.net.

El paisatge vegetal de l'alta muntanya andorrana

Dates

15 i 16 de juliol de 2006

Professorat

Albert Ferré, Grup de Geobotànica i Cartografia de la Vegetació de la UB.

Programa

Dissabte

10 - 11.30 h. Introducció a la flora de muntanya i factors que condicionen el paisatge.
11.30 - 18 h. Visita al Parc Natural de les Valls de Coma Pedrosa, pla de l'Estany i Montmantell.

Diumenge

9.30 - 16.30 h. Visita de camp a la vall de Montaup, al massís de Casamanya.

Cal que porteu

Material habitual per anar a l'alta muntanya (botes, barret, crema solar, etc.). Lupa i guies de flora.

Lloc de trobada

Alberg de la Massana, Andorra, a les 10 h.

Informació i preinscripció

Secretaria de la ICHN. Carrer del Carme, 47; 08001 Barcelona. De dilluns a divendres, de 12 a 14 h. Demaneu per Isabel Munujos. Tel.: 933 248 582; fax: 932 701 180; a/e: ichn@iecat.net.